

Seminaris 2012-13

FUNDACIÓ CATALUNYA-EUROPA

Seminaris FCE

Europa, estat de la qüestió

*Aquesta sessió se centraria en les **perspectives immediates i futures del procés d'integració europea, la millora de les estructures i l'arquitectura institucional de la UE amb un esperit d'aprofundiment federal i democràtic. L'objectiu seria reflexionar sobre les propostes de reforma federals de la governança de la UE. El debat hauria d'incloure una reflexió crítica entorn les principals institucions europees, el rol que han de desenvolupar els estats, així com el paper dels subjectes sub-estats, com ara Catalunya.***

Europa va néixer com a projecte supranacional el 1957 després que al 1951 es constituís la CECA (Comunitat Europea del Carbó i l'Acer) amb un esperit clarament funcionalista. Es tractava, aleshores, després de dues guerres mundials que havien resultat devastadores pel continent, de posar els recursos energètics –el carbó i l'acer– sota una Alta Autoritat encarregada de dirimir conflictes, i evitar així nous enfrontaments al cor mateix del continent (l'objectiu era que cap dels sis Estats fundadors pogués fabricar armes per utilitzar-les contra els altres).

Aquest esperit funcionalista va impregnar ràpidament els països fundadors, i es va estendre ràpidament a altres àmbits estratègics per Europa en aquells moments. Així, **al 1957 es creava la Comunitat Econòmica Europea (CEE) o mercat comú**, que establia la llibertat de persones, béns i serveis a través de les fronteres. I ben aviat, al 1962, s'acordava un control conjunt de la producció alimentària per garantir un abastiment suficient, a través de la **política agrícola comuna (PAC)** -que de seguida va absorbir una part majoritària del pressupost comunitari-. Uns anys més tard, els èxits aconseguits havien suscitat un interès creixent per part d'altres països en formar part del mercat

comú i, al 1973 es va produir la **primera ampliació a Nou**, mentre que al 1974 s'impulsava una **política de desenvolupament regional** per transferir rendes entre territoris, en benefici de les regions més pobres. A partir d'aleshores, el programa comunitari va consistir principalment en construir i ampliar amb nous Estats el mercat comú fins a aconseguir un **mercat únic**: primer, al marge dels interessos de la ciutadania i, després, incorporant progressivament la noció dels drets socials i de ciutadania, avançant progressivament, almenys a nivell jurídic, cap a una veritable Unió política (el Tractat de Maastricht, al 1992, dóna lloc a la Unió Europea) amb una **dimensió social i ciutadana** (Tractat d'Amsterdam, 1997).

No obstant, com a resultat dels serrells que els progressius Tractats (com el de Niça, de 2001) anaven deixant respecte aspectes claus com, per exemple, la necessitat de reforma institucional per afrontar l'ingrés de nous membres, i davant la manca d'una perspectiva que tingués més en compte la dimensió social i participativa de la Unió Europea (UE), a les portes de les futures i ambicioses ampliacions (2004 i 2007) i de l'adopció de l'euro al 1999, es va convocar una Convenció sobre el futur d'Europa per aconseguir recuperar la confiança de la ciutadania en el projecte comunitari i respondre a la **crisi de legitimitat** que s'apuntava des de determinats sectors de la societat civil. Però, malgrat les bones intencions, la Convenció va culminar en una Conferència Intergovernamental i en un Tractat que tampoc va poder ser ratificat pel rebuig de França i Holanda en referèndum, precisament per entendre que el text mancava d'una major dimensió social (i on potser s'expressaven també altres sentiments anti-europeus). Uns anys més tard, al 2007, es va aprovar el **Tractat de Lisboa** per la via intergovernamental que, malgrat no ser una Constitució ciutadana, va suposar un avenç en termes de democràcia i d'eficàcia, ja que va donar un paper més important al Parlament Europeu en el procés de codecisió, així com als parlaments "nacionals", i va simplificar el procés de presa de decisions, adoptant la majoria qualificada en determinades qüestions importants.

Per tant, fent una mirada simplificadora al procés d'integració europea del passat, podem dir que la UE -en la seva transformació des de la CECA, passant per la CEE, etc.- ha estat un **projecte d'èxit** en la mesura que ha aconseguir eradicar el nivell de conflicte del passat entre els països del continent (tot i haver patit guerres sagnants a les seves fronteres, com la de Bòsnia entre el 1992 i el 1995), i **articular un espai de governança supranacional** sobre un territori relativament extens i una població nombrosa, que, tot i ser millorable, ha comportat enormes beneficis al conjunt de

països i ciutadans europeus¹. També ha permès establir un espai únic de lliure circulació de mercaderies, serveis, capitals i persones; coordinar unes polítiques comunes molt importants en termes de recursos i d'impactes com la PAC, la política de desenvolupament i cohesió social i regional, o la política de transports europea; bastir una legislació en matèria de drets socials, civils i ambientals ambiciosa, i articular una veritable Unió Monetària amb mecanismes cada vegada més eficients de coordinació i supervisió econòmica i pressupostària. En definitiva, **ha atorgat drets de ciutadania pel fet de viure i treballar a la UE, i ha mostrat un model de benestar al món basat en uns valors de progrés, de democràcia, de justícia social i de pau, durant les darreres dècades.**

No obstant, intentant fer un balanç del projecte d'integració europea des del present, constatem que la situació política, econòmica, social i cultural a Europa i al món ha canviat molt en els darrers anys, i que s'ha passat d'un projecte que va néixer per la voluntat de Sis països amb una funció majoritàriament **complementària** a la que assumien aquells Estats en determinats àmbits, **a ser una Europa en un context globalitzat demandada com a necessària** en molts camps on les accions dels Estats són insuficients i/o ineficaces (medi ambient, migracions, mercats financers, etc.) **o bé rebutjada** per molts nostàlgics dels Estats–Nació del passat.

I des de 2007, especialment arran de la crisi que encara pateix el continent, hem observat certes tendències contraposades: per una banda, una **manca de determinació a nivell comunitari** per a donar-hi resposta com a organització supranacional (per discrepàncies estatals importants en matèria de política econòmica i financera, i per manca de voluntat de cessió de més sobirania econòmica i fiscal al nivell europeu) i, paral·lelament, la **incapacitat, per part dels governs, d'afrontar una crisi que traspasa clarament l'àmbit de les fronteres estatals i que supera les competències estatals, amb eficàcia**. I en aquest context, la ciutadania europea –en particular, la dels països perifèrics i del sud més afectats per la crisi– ha valorat negativament la gestió que se n'ha fet², per una manca de resposta adequada o de representació dels interessos generals de la ciutadania per part de la UE. I això ha **repercutit negativament en termes de legitimitat del projecte europeu**. És a dir, un cop Europa ha començat a ser vista com una necessitat i una estructura supranacional

¹ Els Fons Estructurals rebuts de la Unió Europea per part d'Espanya al llarg dels anys han estat tres vegades superiors al que va suposar el Pla Marshall per a tots els Estats beneficiats després de la Segona Guerra Mundial, segons Javier Ramos Díaz, David Chico Zamanillo i Salvador Catalán, a "España y el europeísmo acrítico: 25 años de integración española en la UE", a J. Pérez Serrano, 2011, *Revista de Historia Actual*, vol. 9, número 9.

² Vegeu Eurobaròmetre...

amb poder -que es tradueix en decisions que afecten directament a la ciutadania i als seus territoris-, **les exigències de democràcia respecte aquesta institució han augmentat i els sentiments euro-escèptics o anti-europeus han crescut.**

D'altra banda, la UE ha patit històricament determinades **dinàmiques contraposades**: l'Europa de mercat *versus* l'Europa de ciutadans; l'Europa dels Estats *versus* l'Europa de les regions/ pobles; l'Europa Federal *versus* l'Europa intergovernamental; l'Europa directori *versus* l'Europa democràtica; l'Europa fragmentada (nord-sud, est-oest, perifèria-centre) *versus* l'Europa cohesionada; l'Europa fortalesa (tancament de fronteres, excepcions a Schengen...) *versus* l'Europa oberta i acollidora; o l'Europa determinada, amb voluntat política de ser *versus* l'Europa impotent, sense determinació ni *soft power*.

Arribats a aquest punt, i malgrat la impressionant evolució de la UE des d'una perspectiva global, com a ciutadans d'un món que canvia ràpidament, també **percebem conflictes i llacunes pendents de resoldre**: una crisi política i de legitimitat (democràtica), una crisi econòmica i una crisi de projecte.

Crisi política i de legitimitat

Perviu una crisi important de legitimitat, en la mesura que la ciutadania europea considera que **la UE pren decisions de les quals no se sent partícip, ja que són preses per càrrecs no electes o no electes per a aquesta funció**. És a dir, els representants al Parlament Europeu elegits democràticament no tenen un pes determinant en la presa de decisions sobre el futur comunitari i els representants polítics que tenen aquesta responsabilitat –la presidència del Consell i de la Comissió, l'Alta Representació de la UE d'Afers Exteriors i de Política de Seguretat, a banda dels membres del Consell Europeu- o bé no són electes (nomenaments indirectes) o ho són tan sols als seus respectius Estats. Ras i curt: **els poderosos no són elegits i els elegits no són poderosos**.

En concret, no es produeix una elecció directa del president/a de la Comissió (J.M Durao Barroso) per sufragi universal ni tampoc del president/a del Consell (H. Van Rompuy) que, alhora, tampoc s'han de sotmetre al control clàssic dels sistemes parlamentaris. Així, per exemple, **el president de la Comissió Europa continua essent proposat pel Consell** (govern) i no pel Parlament Europeu, que arran del Tractat de Lisboa ha aconseguit el poder de vetar aquesta proposta. A banda, hi ha una

preponderància del Consell Europeu (no representatiu de la ciutadania) en la presa de decisions comunitària en detriment del Parlament Europeu i de la Comissió i, a més, els integrants del Consell tenen més relleu polític/mediàtic que els seu president (per exemple, Merkel, Monti o Hollande tenen més capacitat de propiciar i impulsar aliances o l'agenda política que Van Rompuy). Igualment, és especialment significativa la **no participació del Parlament Europeu** en les cimeres clau decisives del futur de la UE³, i el **debilitament i manca de lideratge de la Comissió**, quan **s'ha trencat la històrica aliança entre Comissió i Parlament davant del Consell**. En l'actualitat, el Parlament fa de *shadow* de la Comissió i aquesta té poc poder davant del Consell. A més a més, convé plantejar-se l'eficiència del sistema de **presidències rotatòries semestrals** del Consell.

D'altra banda, hi ha sovint la sensació que les **institucions comunitàries són organismes excessivament burocràtics** i allunyats de la ciutadania. Igualment, el sistema de democràcia representativa ha deixat tradicionalment un escàs marge d'acció a la ciutadania en el procés legislatiu comunitari. No obstant, des de l'1 d'abril d'enguany, i després que es reconegués en el Tractat de Lisboa, ha entrat en vigor la **Iniciativa Ciutadana Europea**, per la qual un milió de ciutadans d'almenys un quart d'Estats Membres poden sotmetre a la Comissió propostes legislatives en el marc de les seves competències. I, per tant, és una proposta que va en la direcció de contribuir a generar un **demos europeu**.

De tota manera, i en aquest sentit, **no hi ha una circumscripció europea ni un veritable sistema electoral "europeu"**, sinó que les circumscripcions depenen de les lleis electorals de cada Estat. Hi ha països com Espanya que, tot i ser plurinacionals i descentralitzats, tenen una circumscripció "estatal" i altres com França que, tot i ser més centralitzats, han articular circumscripcions electorals regionals. Això fa que l'elecció no es vegi com una elecció plenament europea, sinó que sovint serveixi per valorar la gestió de govern estatal, o per recolzar els partits amb els quals un sent simpatia, no votant, per tant, ni un candidat a presidir la Comissió Europea i un líder europeu, sinó un candidat a convertir-se en un diputat més d'una cambra de 750 escons. D'altra banda, tampoc hi ha partits europeus amb un lideratge reconegut arreu. Per contra, hi ha **partits europeus encara febles mancats de lideratge** i d'una

³ Per exemple, la proposta recent d'Unió Econòmica, Fiscal i Política de Van Rompuy va ser signada pel president de la Comissió, Durao Barroso; pel president del BCE, M. Draghi; i pel president de l'Eurogrup, J.C. Juncker, però no pel president del Parlament Europeu, Martin Schulz.

major capacitat d'acció i de marcar posicionament, i **amb dificultats per acordar un programa comú** que vagi més enllà de textos declaratius.

A aquesta crisi de legitimitat s'hi suma la crisi política, que es caracteritza per la **manca de lideratge en la resolució de conflictes mundials per falta d'una veu única, i per la manca de determinació en abordar la crisi** i aprovar una regulació més estricta dels mercats que respongui a l'interès general de la ciutadania. També, els **governos tecnocràtics** que hem conegut a Grècia i Itàlia ens obliguen a plantejar-nos perquè els que han de prendre decisions "necessàries" pel futur del país no són democràticament elegits i els que aspiren a governar i a ser elegits, sovint no poden assumir el cost electoral de determinades polítiques...

Finalment, hi ha una **manca de sentiment de pertinença a la UE**, una manca de consciència de ciutadania europea més enllà de la nacional. I això, malgrat els drets de ciutadania i socials que s'han anat incorporant en els Tractats en les darreres dècades. I precisament, aquesta manca de cultura política europea es deu també, entre d'altres, a la **inexistència d'arena política europea**, i a la manca de lideratges (polítics, econòmics, socials i culturals) europeus.

Així, en aquest punt, convé fer-se algunes qüestions:

- Són democràtiques les institucions europees? O el que és el mateix: realment té un **dèficit democràtic** la UE? Per què?
 - Ha de ser més democràtica la UE? Dit d'una altra manera: l'Europa que volem ha de ser més democràtica, tenint en compte que la democràcia pot entendre's també a vegades com un obstacle al procés de construcció europea (recordeu els exemples dels no a la Constitució Europa de França i els Països Baixos el 2005)?
 - Veuríem convenient plantejar un referèndum constitucional arreu dels diferents Estats Membres?
- En les circumstàncies actuals, **considerem legítima una transferència de poder dels Estats a la Comissió Europea?** Què caldria reformar perquè ho fos?
 - És a dir: es pot tendir a una Europa menys intergovernamental i més comunitària sense reforçar els processos d'elecció dels principals càrrecs a les institucions comunitàries (president o presidenta del Consell, president o presidenta de la Comissió Europea, etc.) o, dit d'una altra manera, la representació comunitària és menys legítima que la representació política dels diferents Estats Membres?

- **Per qui ens sentim més representats:** per la Comissió Europea (Barroso), pel Consell (Rajoy/Monti/Hollande, en el cas espanyol, per Van Rompuy?) o pel Parlament Europeu?
- És millor que ens governin des de Brussel·les, que ho facin des de Madrid o fer-ho des de Barcelona?
- Cedir més poder polític a la Unió Europea milloraria la capacitat de la ciutadania d'influir en les seves decisions?
- **Què és preferible: una circumscripció europea o pan-europea⁴** per articular una arena política europea o **una circumscripció única catalana**, per acostar els nostres representants a la ciutadania?
 - És possible aconseguir un acord per constituir una circumscripció europea a curt termini?
 - Comportaria majors nivells d'abstenció?
- **És eficaç i eficient la Unió Europea dels nostres dies?**
 - Permet respondre amb eficàcia als reptes globals?
 - Defensa adequadament la ciutadania?
- **Té sentit l'Europa dels Pobles** en aquesta *Europa de l'austeritat* on sembla que la prioritat última és l'equilibri pressupostari de les administracions i on el control pressupostari previ dels Estats es fa sense la participació dels ens subestats?
 - **Com es podria reforçar el paper de les regions amb poders legislatius com Catalunya:** atorgant més pes dels seus parlaments en el procés legislatiu, millorant la seva participació en el procés legislatiu o la seva presència a través d'una segona cambra parlamentària, per exemple?

⁴ Informe Duff sobre una proposta de modificació del Acta relativa a la elecció de los diputados al Parlamento Europeo por sufragio universal directo, de 20 de septiembre de 1976. (2009/2134(INI)), 1-02-2012. Par. 2. Propone la elección de 25 diputados por una circunscripción única formada por el conjunto del territorio de la Unión Europea; las listas paneuropeas estarán compuestas por candidatos procedentes de al menos un tercio de los Estados miembros y podrán asegurar una representación equilibrada en términos de género; cada elector tendrá derecho a emitir un voto a favor de la lista de la Unión Europea además de su voto a favor de la lista nacional o regional; y los escaños se atribuirán, sin umbral mínimo, con arreglo al método D'Hondt; propone, además, que se cree una autoridad electoral de la UE encargada de regular el desarrollo y verificar el resultado de las elecciones sobre la base de la lista paneuropea;

Crisi econòmica

A la crisi política i de legitimitat s'hi suma la crisi econòmica, que ha posat de manifest la **manca d'una veritable Unió Política, Econòmica i Fiscal**, que fins ara no ha acompanyat la Unió Monetària, mancada d'instruments de governança econòmica des del primer dia.

De fet, el Pla Werner de 1970 per establir una unió econòmica i monetària ja proposava la creació d'un govern econòmic supranacional amb poders d'intervenció. Però la idea d'un govern econòmic que completés la política monetària centralitzada del Banc Central Europeu (BCE), proposada per França, va ser rebutjada per Alemanya a Maastricht, perquè hi veia la voluntat francesa de limitar la independència del BCE.

Així, **el Pacte d'Estabilitat va partir del convenciment que una moneda única acceleraria la convergència entre les economies nacionals sense tenir en compte que una Unió Monetària sense unió política en realitat accentuaria les divergències** (en desaparèixer el risc de canvi, cada país s'especialitza en el que sap fer millor) sense mecanismes que permetessin fer front a xocs asimètrics. I els condicionants que implicava pertànyer a una Unió Monetària no es van tenir prou en compte. A la pràctica, doncs, el Tractat de Maastricht establí un sistema en què **diversos Estats amb la mateixa moneda i operant en un mercat únic determinaven separadament l'evolució dels salaris, de la despesa social i dels impostos**. I, en aquest sistema, aquests tres elements eren empesos a la baixa per mantenir la competitivitat, ja que la devaluació no era possible. Això ha acabat provocat la disminució de la càrrega fiscal sobre empreses i capital, una forta pressió sobre el sistema de protecció social i una redistribució de la renda a favor dels nivells alts; totes elles mesures socialment injustes i que la ciutadania ha percebut negativament, en detriment de la valoració de la Unió Europea a la dècada anterior, més positiva gràcies als efectes de les polítiques de cohesió a través, principalment, dels Fons Estructurals.

Però **arran de la crisi, i a la vista de les urgències financeres, la UE ha hagut de reaccionar a aquesta situació amb mesures de governança de la moneda que, de moment, han tingut més impacte en els mercats financers que en l'economia real**. Així, el BCE ha intervingut en els darrers anys en els mercats secundaris de deute públic (especialment a l'estiu del 2011 per fer front als atacs especulatiu contra Espanya i Itàlia), ja que els Tractats li prohibeixen finançar directament els governs. També ha subministrat liquiditat als bancs, especialment al desembre del 2011, en concedir un préstec d'1 bilió d'euros a tres anys i a baixos tipus d'interès. Una decisió sense precedents per la qual es van haver de canviar les regles que defineixen les

garanties exigides per a aquests préstecs. I finalment, la UE ha creat tres fons d'estabilitat financera, o de "rescat".

També, **la crisi ha propiciat la creació d'instruments legals del "govern econòmic"** que han canviat la fisonomia de la Unió Monetària: el "semestre europeu", el Pacte Euro +, el "Six-Pack", el Tractat d'Estabilitat, Coordinació i Governança a la Unió Econòmica i Monetària (el "Fiscal compact"), i el "Two-Pack". No obstant, *l'Estratègia UE 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador*, que proposa un seguit d'objectius d'inversió social, no sembla ser prioritària ni, segons com, assumible a la vista de les exigències macroeconòmiques que s'imposen als Estats en termes de dèficit públic.

En aquest context, és importat remarcar la **necessària qualitat democràtica que com a progressistes hem d'exigir al govern econòmic de Europa** i, de moment, n'estem lluny. Resoldre aquest problema requeriria un govern democràticament legitimat de manera que, per exemple, fos també responsable (*accountable*) dels resultats de les polítiques que s'exigeixen als Estats, a canvi de l'ajuda financera que els concedeix. I és que les polítiques nacionals tenen importants efectes induïts sobre altres Estats Membres (no només des del punt de vista dels dèficits públics), sense que hagi cap mecanisme comunitari que els exigeixi responsabilitats per això. O sigui, que **no hem internalitzat ni acceptat les conseqüències democràtiques de la interdependència generada per la integració**.

I per això és important visualitzar políticament les agendes en matèria de gestió del deute i de política econòmica (creixement *versus* austeritat).

Crisi de projecte

A la vista de la trajectòria comunitària, també es constata una certa crisi de projecte, una **manca d'horitzó a mig i llarg termini, on resten molts interrogants oberts a nivell d'integració, d'ampliació o de democratització**.

Preguntes per al debat

En aquest context, i com a persones progressistes i catalanistes amb voluntat d'incidir en el procés de construcció europea, ens volem preguntar, a ulls d'avui:

- Què volem que sigui la Unió: volem avançar cap als Estats Units d'Europa; retornar poders i competències als Estats per defensar millor els interessos de la ciutadania; o mantenir un gran mercat sense avançar cap a la Unió Política, Econòmica i Fiscal?
- Volem que continuï creixent la UE o ha d'aturar les negociacions d'adhesió pendents per enfortir el seu *acquis* comunitari? Quins són els seus límits territorials o polítics?

Hem d'avançar cap als Estats Units d'Europa o hem de retornar poders i competències als Estats per defensar millor els interessos de la ciutadania?

Personalment, penso que cal avançar cap a una Unió Política, Fiscal, Econòmica, Monetària i Social (els Estats Units d'Europa) però, per fer-ho, cal abordar una reforma institucional en profunditat per millorar en democràcia (representativitat, *accountability*, proximitat, subsidiarietat, etc.), eficàcia i eficiència de l'acció política comunitària.

Per què?

Perquè els governs estatals no poden defensar els interessos de la ciutadania davant fenòmens, crisis i reptes globals des d'estructures estatals. Calen més i més organitzacions de governança supranacionals (globals) eficients.

Tampoc es pot mantenir l'*status quo* actual, que posa de manifest unes tensions polítiques molt grans al si de la Unió Europea, que posen en perill el propi projecte i el sistema de democràcia que hem conegut fins ara.

Per tant, cal garantir l'eficàcia de la governança europea amb la seva legitimitat i representativitat.

És el moment d'abordar una reforma institucional?

Segurament el context de crisi econòmica i les urgències econòmiques i financeres desencativen un procés de reforma institucional profunda, tot i evidenciar-ne més que mai també la necessitat. No obstant, és el moment dels partits polítics i dels governs de plantejar-se seriosament una cessió de sobirania cap a "dalt". Al meu entendre, i en l'horitzó proper del 2014, quan hi haurà eleccions al Parlament Europeu, seria bo convocar unes eleccions en clau "constituent" per decidir la composició d'un

Parlament encarregat d'elaborar una reforma en aquest sentit (propiciant un ampli debat ciutadà i la presentació de candidatures que comptin amb un reconeixement polític i social important).

Paral·lelament, seria necessari un esforç de la tríade institucional comunitària (la Comissió Europea i el Consell, amb el suport del Parlament Europeu) per elaborar un full de ruta i assumir un veritable lideratge europeu en la decisió sobre el futur de la UE.

Com a prova de legitimació democràtica, penso que convindria organitzar una consulta "europea" per ratificar la nova "Constitució europea" i la Unió Política.

Preveient d'antuvi que determinats països poguessin rebutjar la proposta, aleshores crec que seria important acceptar l'existència d'una Europa *a diferents velocitats*.

Quin sistema polític pels Estats Units d'Europa: presidencial o parlamentari (combinant democràcia i representativitat amb eficàcia i eficiència de l'acció política)?

Un sistema federal, parlamentari de dues cambres, amb la segona de representació territorial dels Estats, regions amb poders legislatius com Catalunya i grans ciutats (el Comitè de les Regions, integrat per ciutats i regions mitjanes i petites, hauria d'actuar com a organisme comunitari amb caràcter consultiu de la segona cambra parlamentària).

Entre d'altres elements, hauria de constituir-se una circumscripció europea o combinar les circumscripcions estatals (amb representació reduïda) amb una circumscripció pan-europea molt important.

La presidència de la Comissió hauria de ser elegida pel Parlament, essent el candidat o candidata del Partit o Grup Parlamentari més nombrós a la cambra. I la Comissió, responsable davant del Parlament Europeu, hauria de mantenir la iniciativa legislativa i enfortir la política, al costat del Consell; és a dir, convertir-se en un veritable govern europeu amb contrapesos. Per la seva banda, el Consell hauria de mantenir la codecisió juntament amb el Parlament. I el Consell Europeu hauria de compartir la iniciativa política amb la Comissió.

Volem que continuï creixent la UE o ha d'aturar les negociacions d'adhesió pendents per enfortir el seu *acquis* comunitari? Quins són els seus límits territorials o polítics?

La històrica disjuntiva entre ampliació i aprofundiment va decidir-se a la dècada dels 90 i a la primera del nou segle a favor de l'ampliació, davant el fracàs de la reforma institucional que es proposava al 2001 a Laeken. I alhora, aquesta, va ser **pensada més en clau econòmica per una concepció liberal consistent en ampliar/integrar el mercat europeu (amb l'efecte d'un abaratiment de sous, per exemple, posició defensada principalment per Regne Unit) que en clau política, en un sentit d'integració de la ciutadania i d'aprofundiment dels drets socials i polítics adquirits.**

Tot i que, en teoria, la Unió es podria haver ampliat i aprofundit alhora, la realitat ha demostrat que no ha estat així i que, fins i tot en alguns casos, l'aplicació s'ha fet amb restriccions a la seva ciutadania (restriccions laborals pels romanesos que volien venir a Espanya, *opting out* temporal de Schengen defensat per França, etc.). Igualment, s'ha produït un cert "**xoc**" social i cultural, especialment amb els països procedents de l'antiga URSS, no només per la diferència de condicions socioeconòmics, sinó en termes de cultura política (per exemple, la vella Europa era molt menys pro-americana i atlantista que la nova, amb les implicacions que això té, en matèria de defensa, entre d'altres).

Sobre aquesta base, proposo revisar les negociacions d'adhesió pendents i aturar qualsevol nova sol·licitud o entrada, amb l'objectiu de congelar l'ampliació comunitària, per valorar col·lectivament al màxim nivell comunitari el ritme d'entrada o els límits de la Unió (en el marc del procés de debat ciutadà i institucional sobre la Unió Política Europea i el seu futur).

Paral·lelament a la congelació temporal del procés d'ampliació, penso que caldria enfortir les relacions de veïnatge en la seva dimensió sud i est, i també amb els països candidats, alhora que el procés d'integració política.

No obstant, personalment considero que un cop efectuada la reforma en profunditat mencionada, seria positiu continuar el procés d'ampliació vigent i condicionat, en funció de la "demanda".

Altres preguntes:

1. Hem de posar límits geogràfics la **Unió Europea**? Quins? O ha de tenir límits polítics i de valors?
 - Podria ser Estat membre, Rússia? I Marroc?

- Som prou exigents amb els comportaments polítics dels països amb estatus d'Estat Membre o ho som molt més amb els països candidats?
- 2. Podem mantenir la **coherència condicionant políticament les nostres relacions comercials o de veïnatge** (no només a tall declaratiu, sinó d'acció; per exemple: trencant puntualment les relacions comercials amb Xina com es fa amb Cuba?)
 - Els casos paradigmàtics de Xina o de l'antiga Tunísia de Ben Ali.
- 3. Valorant puntualment el cas de **Turquia**, un país candidat des de 2005 amb només un capítol tancat dels 35 que integren les negociacions d'adhesió, creiem que hauria de convertir-se en Estat Membre, en cas de complir amb els Criteris de Copenhaguen?
 - Pot ser la religió o la població un obstacle a l'adhesió?
 - I el fet que tingui un govern islamista?
 - Representaria l'entrada de Turquia a la Unió Europea un problema de seguretat o d'estabilitat de la regió del Pròxim Orient (el país és un exemple per a molts països islamistes, en concret de la ribera sud de la Mediterrània, ja que ha fet compatible amb la democràcia el seu model islamista, fa de pont entre el món islàmic i Europa, i representa el model diferent al d'Iran)?
 - Està preparada la UE per tenir de veïns països com Iran, Irak, o Síria?

En definitiva, i des d'una òptica progressista, la **socialdemocràcia** té l'oportunitat de fer d'Europa la seva bandera i, en un moment de màxima internacionalització del capitalisme, de sortir del seu replegament en el marc de les fronteres estatals per **organitzar-se a nivell europeu amb la voluntat d'oferir una alternativa al model neoliberal imperant, i de convertir la Unió Europea en un motor de promoció dels valors progressistes que van inspirar el seu naixement**. Així, la socialdemocràcia ha de recuperar el seu rumb i articular una nova estratègia que li permeti conservar els seus objectius i reforçar les seves polítiques centrals, ara en el marc europeu, per recobrar així la seva força i credibilitat⁵.

⁵ "Europa XXI", en el llibre *Europa, Federalisme, Socialdemocràcia XXI* de la Fundació Rafael Campalans, abril de 2012.

Bibliografia de referència

1. **Informe Europa 2030** del Grup d'Alt Nivell sobre el Futur de la UE
2. **40 Propostes per al futur de la UE**
3. Statement of the **Council for the Future of Europe**, 5-09-2011
4. Manifest "**Per una alternativa socialista europea**", 2012
5. **Discurs de Helmut Schmidt al Congrés de l'SPD**, 2011
6. **The Spinelli Group**, "Only a European federal Union can solve the crisis – Federal Union or disintegration", 28-6-2012
7. **Discurs del president del Parlament Europeu, Martin Schulz, davant el Consell Europeu del 28 de juny del 2012.**
8. ***Towards a genuine Economic and Monetary Union***. Report by President of the European Council, Herman Van Rompuy, 26 June 2012.
9. Javier Ramos Díaz, David Chico Zamanillo i Salvador Catalán, "**España y el europeísmoacrítico: 25 años de integración española en la UE**", a J. Pérez Serrano, 2011, *Revista de Historia Actual*, vol. 9, número 9.
10. "**Europa XXI**", en el llibre *Europa, Federalisme, Socialdemocràcia XXI* de la Fundació Rafael Campalans, abril de 2012.

